

STANDARDY KLINICZNE WYMAGANE OD KANDYDATA W PROCESIE CERTYFIKACJI NA PSYCHOTERAPEUTĘ (WYMAGANIA PTPA)

Część A - Standardy

Wstęp

Dokument ten zawiera usystematyzowany **opis kwalifikacji** do prowadzenia psychoterapii psychoanalitycznej osób dorosłych, według których oceniani są kandydaci aplikujący o tytuł certyfikowanego psychoterapeuty PTPA

Certyfikowani psychoterapeuci PTPA zdobywają swoje kompetencje dzięki udziałowi w szkoleniu spełniającym określone kryteria. Nad jakością szkolenia i zgodnością z przedstawionymi niżej standardami czuwa Polskie Towarzystwo Psychologii Analitycznej, wraz z Komisją Szkoleniową oraz Komisją Certyfikującą. PTPA należy do grupy stowarzyszeń zrzeszających psychoanalityków i psychoterapeutów psychoanalitycznych, które są zarejestrowane na terenie RP i od co najmniej od pięciu lat, na mocy „prawa o stowarzyszeniach”, realizują następujące zadania: 1) jako główny cel statutowy wskazują rozwój wiedzy i praktyki klinicznej w obszarze psychoanalizy i psychoterapii psychoanalitycznej; 2) posiadają kodeks etyczny, struktury i procedury pozwalające na interwencję w przypadku podejrzenia o nieprzestrzeganie zasad profesjonalnych i etycznych (sąd koleżeński i/lub komisję etyki); 3) posiadają standardy kształcenia psychoterapeutów zgodne ze standardami Polskiej Rady Psychoterapii i Federacji Towarzystw Psychoanalitycznych oraz innych uznanych międzynarodowych towarzystw psychoanalitycznych, w tym International Association for Analytical Psychology.

Rekomendacja Superwizora Prowadzącego

Kandydat ubiegający się o certyfikat psychoterapeuty w PTPA przedstawia **Rekomendację Superwizora Prowadzącego**. W **rekomendacji** powinno znaleźć się potwierdzenie przestrzegania zasad etycznych i profesjonalnych oraz potwierdzenie nabycia umiejętności terapeutycznych wystarczających do samodzielnego prowadzenia jungowskiej psychoterapii psychoanalitycznej. Przedstawienie rekomendacji jest jednoczesnym wyrażeniem zgody na ewentualne wyjaśnienie wątpliwości przez Komisję Certyfikacyjną poprzez skontaktowanie się z wydającym rekomendację superwizorem

Poza rekomendacją Superwizora Kandydat jest zobowiązany do spełnienia kryteriów opisanych w dokumencie „Wymogi dla osoby aplikującej do certyfikatu psychoterapeuty PTPA”

Wymagane umiejętności certyfikowanego psychoterapeuty PTPA

(ujęcie syntetyczne)

1. Osoba posiadająca kwalifikacje certyfikowanego psychoterapeuty PTPA posługuje się **aktualną wiedzą** na temat psychoterapii i psychologii analitycznej oraz psychoanalizy i samodzielnie potrafi dokonać kwalifikacji do terapii, rozumiejąc wskazania i przeciwwskazania do tego typu leczenia.
2. Posiada **umiejętność diagnozy** stanu psychicznego pacjenta oraz rozumie przyczyny jego dolegliwości, problemów i cierpienia.
3. Potrafi **formułować diagnozę analityczną** i w klarowny sposób przekazać ją pacjentowi.
4. Posiada **umiejętności i postawę** pozwalającą na rozumienie i prowadzenie procesu terapeutycznego oraz umiejętności przekraczania impasów i kryzysów pojawiających się w procesie terapii.
5. Posługuje się **rozumieniem i techniką** pozwalającymi w skuteczny i efektywny sposób rozwiązywać problemy pacjenta i oferować mu zrozumienie jego sytuacji wewnętrznej z poszanowaniem jego wolności i autonomii.
6. Osoba posiadająca kwalifikację certyfikowanego psychoterapeuty PTPA **jest przygotowana do samodzielnej pracy** z osobami w kryzysie emocjonalnym, osobami z różnymi zaburzeniami psychicznymi, ze zdiagnozowanymi nerwicami, zaburzeniami osobowości i chorobami psychicznymi oraz do pracy w zespołach terapeutycznych zajmujących się terapią i profilaktyką zaburzeń psychicznych, z uwzględnieniem różnych miejsc i form zatrudnienia (centra zdrowia psychicznego, szpitale, poradnie, publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, stowarzyszenia itd.).
7. Wykształcony psychoterapeuta psychoanalityczny w ramach swoich działań **korzysta z superwizji i doskonali** swoje *metody* pracy tak, aby podejmowane przez nią/niego działania były zgodne ze współczesną wiedzą, regułami sztuki i zawodowym kodeksem etycznym.

Standardy oceny wiedzy i umiejętności klinicznych Kandydata

Standardy oceny pracy pisemnej – opis przypadku

Standardy, według których powinna być dokonywana ocena opisu przypadku - pełny opis przypadku (maksymalnie 30 stron standardowego maszynopisu)

1. Posługiwanie się **wiedzą** dotycząca psychopatologii i problemów zdrowia psychicznego osób dorosłych,
2. Posługiwanie się **załoženiami i zasadami** psychoterapii i psychologii analitycznej
3. Przedstawienie **diagnozy** klinicznej oraz koncepcji rozumienia problemu pacjenta,
4. Opis **przebiegu terapii** z odniesieniem do przyjętych teorii psychologii analitycznej lub innych teorii psychoanalitycznych,
5. Opis **relacji terapeutycznej** z odniesieniem do teorii psychologii analitycznej lub dodatkowo w oparciu o inne teorie,
6. Przestrzeganie **zasad etyki**,
7. Wykazanie umiejętności korzystania z **relacji superwizyjnej** dla pracy z pacjentem.

8. Podsumowanie **efektów terapii**: opis zmian, które zaszły i ich odniesienie do mechanizmów psychicznych pacjenta,
9. Pokazanie umiejętności pracy z **materiałem nieświadomym** występującym w procesie terapeutycznym,
10. **Refleksyjny stosunek** do stosowanych interwencji podczas procesu terapeutycznego,
11. **Zastosowanie literatury**, z której korzysta terapeuta – jej adekwatność w odniesieniu do wiedzy teoretycznej dotyczącej psychoterapii i psychologii psychoanalitycznej oraz do problemu omawianego pacjenta, procesu prowadzenia terapii i wnioskowania.

Standardy oceny umiejętności terapeuty – zapis sesji terapeutycznej i rozmowa z Komisją

Standardy według których powinna być dokonywana ocena umiejętności terapeuty na podstawie zapisu sesji terapeutycznej załączonej do opisu przypadku transkrypcji lub nagrania sesji psychoterapeutycznej w kontekście tego opisu przypadku i rozmowy z komisją - elementy oceny:

1. Wykazuje **wiedzę i rozumienie problemów** z zakresu psychopatologii życia psychicznego z perspektywy psychoanalitycznej,
2. Dostosowuje **interwencje** adekwatnie do treści przekazywanych przez pacjenta,
3. Posiada **umiejętność radzenia sobie** z emocjonalną treścią sesji,
4. Podejmuje **pracę z nieświadomymi komunikatami**: umie pomagać pacjentowi w uzyskaniu kontaktu z niewyrażonymi lub nieświadomymi uczuciami,
5. Potrafi **utrzymywać psychoanalityczną koncentrację** na procesie terapeutycznym,
6. Pokazuje **umiejętność pracy z wewnętrzną i zewnętrzną rzeczywistością** pacjenta,
7. Potrafi określić **trudności w relacji terapeutycznej i reagować na nie**,
8. Potrafi **wejść w kontakt z pacjentem** i formułować psychoanalityczne spostrzeżenia,
9. Potrafi **rozpoznawać własne przeciwprzeniesienie** i wносить do relacji terapeutycznej,
10. Wykazuje się **profesjonalną postawą** oraz rozumieniem kwestii **granic zawodowych**, wyznaczających ramy kontaktu terapeutycznego.

Część B - Efekty

W trakcie kilkuletniego szkolenia psychoterapeutycznego Kandydat nabywa odpowiedniej wiedzy i umiejętności przygotowujących go do pracy z Klientami/Pacjentami. Określane są one jako **efekty uczenia się**.

Wyodrębnione zestawy efektów uczenia się przedstawione są poniżej

Kandydat powinien wykazywać się:

- I.** Posługuje się **wiedzą i rozumieniem** z zakresu psychopatologii i problemów zdrowia psychicznego osób dorosłych.
- II.** Posługuje się **załoženiami i zasadami terapii** w nurcie psychologii analitycznej.
- III.** Posiada **umiejętności diagnozy i konceptualizacji** problemu.

IV. Posiada umiejętność prowadzenia psychoterapii indywidualnej osób dorosłych w modelu psychologii analitycznej.

V. Przestrzega zasad profesjonalnych i etycznych.

VI. Posiada umiejętność korzystania z superwizji.

Poszczególne efekty uczenia się w zestawach

Zestawy efektów uczenia się:

I. Wiedza i rozumienie zagadnień psychopatologii i problemów zdrowia psychicznego osób dorosłych

Umiejętności

Posługuje się wiedzą i rozumieniem zagadnień na temat psychopatologii i problemów zdrowia psychicznego u osób dorosłych.

Kryteria weryfikacji:

W opisie przypadku przedstawia i omawia podczas rozmowy z Komisją spójny opis badania stanu psychicznego obejmujący:

- przeprowadzoną diagnozę kliniczną,
- wymienia kryteria diagnostyczne głównych zaburzeń psychicznych według, aktualnych systemów klasyfikacyjnych, wskazuje obszary diagnozy różnicowej
- formułuje diagnozę w modelu psychologii analitycznej.

II. Założenia i zasady terapii w nurcie psychologii analitycznej

Umiejętności

Charakteryzuje główne założenia teoretyczne i zasady jungowskiej terapii psychoanalitycznej

Kryteria weryfikacji

W rozmowie z Komisją:

- omawia pojęcia jungowskiej terapii psychoanalitycznej i rozumie ich implikacje dla praktyki klinicznej,
- prezentuje umiejętność oceny czy przyjęte podejście psychoanalityczne jest w danym przypadku uzasadnione,
- przedstawia umiejętność wskazania i sprawnego zastosowania najbardziej odpowiedniego sposobu postępowania w obrębie modelu psychologii analitycznej: w nurcie klasycznym, archetypowym lub rozwojowym w danym przypadku.

III. Diagnoza i przedstawienia koncepcji rozumienia problemu pacjenta

Umiejętności

1. Zbiera wywiad i opracowuje problem pacjenta.

Kryteria weryfikacji

W opisie przypadku i rozmowie z komisją przedstawia i omawia:

- umiejętność formułowania psychoanalitycznych spostrzeżeń,
- ocenę bieżącego funkcjonowania pacjenta, dane pochodzące z psychoanalitycznego ewentualnie psychodynamicznego wywiadu i charakterystykę kontaktu z pacjentem,
- czynniki potencjalnie wywołujące aktualne problemy lub zaburzenia,
- listę problemów i oczekiwań, z którymi pacjent się zgłosił na terapię,
- umiejętność włączenia obserwacji niewerbalnych przekazów pacjenta do diagnozy i terapii.

Umiejętności

2. Przedstawia koncepcję rozumienia problemu pacjenta dorosłego.

Kryteria weryfikacji

Opis przypadku wskazuje na to, że terapeuta:

- prowadzi sesję nie przekraczając zaplanowanego czasu i rozumie koncepcję utrzymania granic i pracy nad ich naruszeniem,
- gwarantuje stałe miejsce i warunki do pracy psychoterapeutycznej,
- utrzymuje strukturę sesji,
- zachowuje neutralność.

IV. Prowadzenie psychoterapii w modelu psychologii analitycznej

Umiejętności

1. Nawiązuje i utrzymuje z dorosłym pacjentem relację terapeutyczną

Kryteria weryfikacji

Omawia znaczenie relacji terapeutycznej, odnosząc te informacje do problemu i celu terapii.

W opisie przypadku przedstawia:

- opis przebiegu terapii,
- umiejętność pracy z przeniesieniem i przeciwprzeniesieniem
- umiejętność rozpoznawania obron i pracy z nimi z poziomu ego i z poziomu Jaźni,
- umiejętność tworzenia dynamicznych interpretacji,
- umiejętność stosowania adekwatnie terapeutycznych interwencji,
- umiejętność posługiwania się poszczególnymi interwencjami terapeutycznymi, jak: odzwierciedlenie, klaryfikacja, konfrontacja, interpretacja i inne,
- umiejętność badania wpływu nieświadomej dynamiki na relację,
- umiejętność radzenia sobie z emocjonalną treścią sesji,
- umiejętność budowania i podtrzymania adekwatnej równowagi między pracą interpretacyjną a wsparciem,
- umiejętność przepracowania końcowego okresu terapii,
- umiejętność utrzymania psychoanalitycznego skupienia,
- umiejętność empatycznego słuchania wypowiedzi pacjenta,
- terapeutyczna umiejętność przechodzenia między empatycznym zanurzeniem w perspektywie pacjenta a perspektywą zewnętrznego obserwatora,
- umiejętność komunikowania treści terapeutycznych w sposób zrozumiały dla pacjenta.

V. Przestrzeganie zasad profesjonalnych i etycznych

Umiejętności

1. Korzysta z wiedzy na temat kodeksów etycznych i zawodowych.

Kryteria weryfikacji

W rozmowie z Komisją

- omawia zasady zawarte w kodeksach etycznych i przepisach prawa, dotyczące standardów właściwego postępowania w pracy z pacjentem
- na podstawie opisu z własnej praktyki terapeutycznej omawia zagrożenia etyczne w pracy psychoterapeuty psychoanalitycznego i sposoby ich rozwiązania

Umiejętności

2. Stosuje zasady etycznego i profesjonalnego postępowania w pracy z pacjentem

Kryteria weryfikacji

W rozmowie z komisją:

- odwołując się do przykładów z własnej praktyki terapeutycznej, omawia zasady kontraktu, świadomej zgody pacjenta na podjęcie terapii,
- odwołując się do przykładów z własnej praktyki terapeutycznej, omawia zasadę poufności,
- na podstawie opisów przypadków z własnej praktyki terapeutycznej omawia sytuacje, w których osobisty problem lub zaburzenie terapeuty mogą wpływać na zdolność praktykowania i podejmowania odpowiednich działań (np. wsparcie terapeutyczne lub rezygnacja z praktyki),

VI. Korzystanie z superwizji

Umiejętności:

1. Uwewnętrzzenie postawy ciągłego rozwoju osobistego i zawodowego psychoterapeuty psychoanalitycznego.

Kryteria weryfikacji

- omawia rolę superwizji w terapii psychoanalitycznej lub psychodynamicznej,
- Adept rozumie, że superwizja jest niezbędnym i koniecznym elementem szkolenia i pracy terapeutycznej,
- podaje przykład korzystnego wpływu superwizji na pracę terapeutyczną,
- podaje w jaki sposób szkolenia, konferencja i seminaria, w których uczestniczył i zdobyta tam wiedza i umiejętności, została przez niego wykorzystana w pracy terapeutycznej z pacjentami (transmisja wiedzy z doświadczeń szkoleniowych na praktykę kliniczną).

Umiejętności:

2. Przedstawia superwizorowi przebieg dotychczasowego procesu terapii.

Kryteria weryfikacji:

- w formie pisemnej przygotowuje opis dotychczasowego przebiegu terapii prezentowanej w pracy egzaminacyjnej,
- omawia z superwizorem efekty procesu terapeutycznego.

Umiejętności:

3. Rozpoznaje czynniki negatywnie wpływające na proces terapii.

Kryteria weryfikacji:

W trakcie rozmowy z superwizorem:

- identyfikuje problem/problemy związane zarówno z osobą pacjenta, jak i własną, które według niego mogą utrudniać proces terapii,
- opisuje superwizorowi własne uczucia przeciwprzeniesieniowe i je analizuje,
- odnosi się do uwag superwizora dotyczących prowadzonej terapii,
- stosuje w terapii uzyskane w trakcie superwizji informacje,
- kandydat posiada umiejętność samodzielnego zauważania i reagowania na popełniane błędy nie w obronny, ale w reflektujący sposób i wnoszenia tego do relacji superwizyjnej.